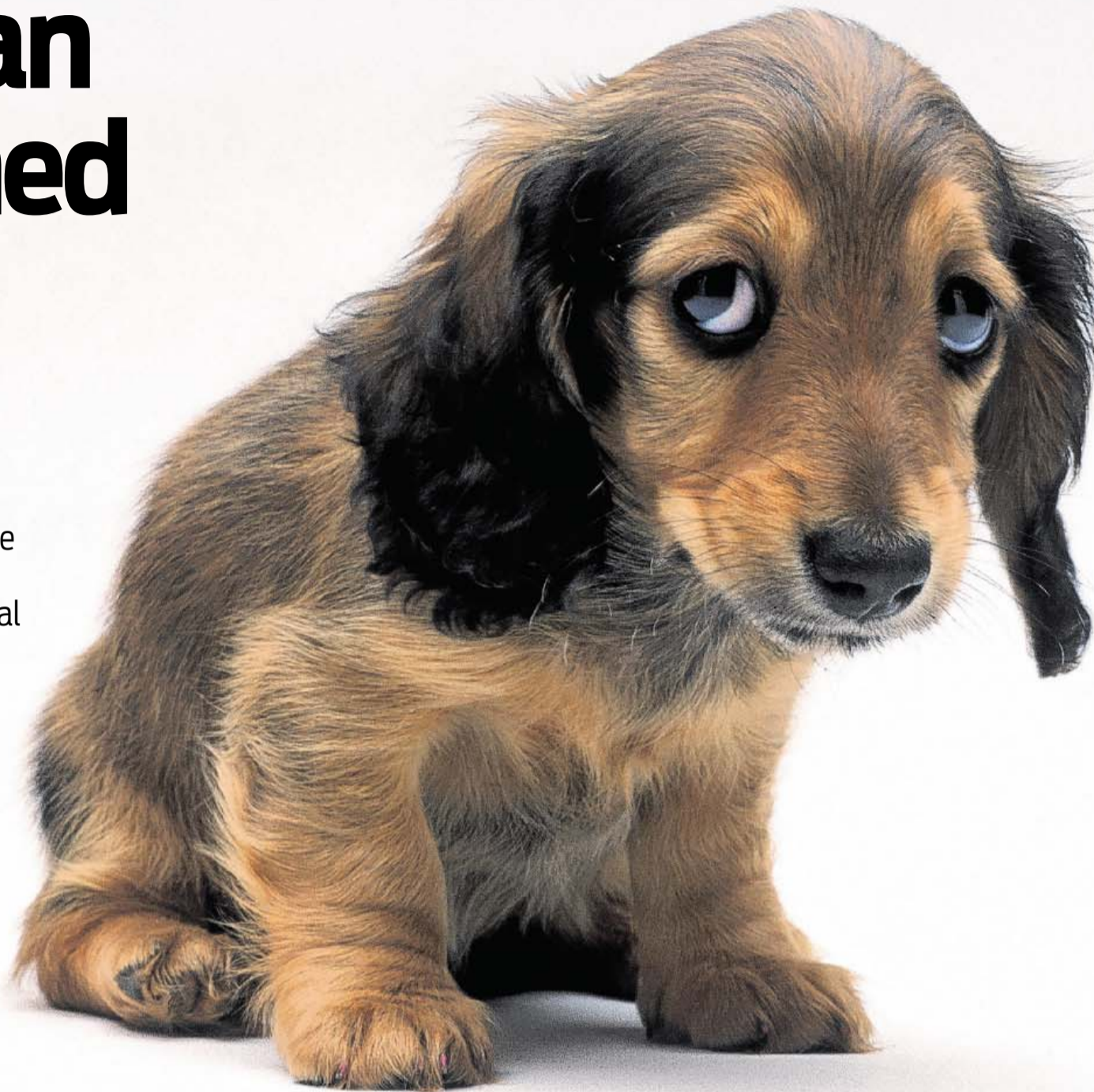

Hunde kan smitte med farlige bakterier

Et stort antibiotikaforbrug hos hunde giver resistente bakterier, der kan smitte mennesker. Smitterisikoen skal undersøges, vurderer eksperter

SUSSI BOBERG BÆCH | newton@jp.dk

Allergi, lopper og flåter giver hunden kløe og svie. Når hunden klør sig, kan den få sår, som let bliver betændte af bakterier.

Betændelsen slås ofte ned med antibiotikakure, der dræber bakterierne. Hvert år behandles mellem 10 og 15 procent af alle danske hunde med gentagne langvarige antibiotikakure på grund af hudproblemer, svarende til 60.000-90.000 hunde.

Det anslår Vibeke Frøkjær Jensen, seniorforsker ved DTU Fødevareinstituttet, der forsker i overvågning af antibiotikaforbrug og resistens. Desværre gør behandlingerne, at hundene har en stor risiko for at udvikle bakterier, der er modstandsdygtige (resistente) over for antibiotika.

Det er problematisk, mener overlæge ved Statens Serum Institut Robert Leo Skov:

»Det lyder som mange hunde, der behandles. Set fra et lægeligt synspunkt, er det problematisk, at så mange hunde får gentagne langvarige behandlinger med bredspektrede antibiotika, da det øger risikoen for udvikling af resistens, som kan overføres til mennesker.«

Der skal styr på smitterisikoen

Det er især de bredspektrede antibiotika, som skaber resistens, fordi de slår en bred vifte af bakterier ihjel, også de harmløse bakterier, vi har i tarmen, som for eksempel *E. coli*, forklarer Vibeke Frøkjær Jensen. Da antibiotika slår de følsomme bakterier ihjel, er der gode betingelser for de bakterier, der er modstandsdygtige over for antibiotika, til at blomstre op og sprede resistensen. Derfor er det på høje tid at få styr på, hvor mange hunde der bærer rundt på de resistente bakterier, og hvor stor risikoen er for at overføre resistensen til mennesker. Det vurderer professor i antibiotikaresistens ved Københavns Universitet Luca Guardabassi:

»Med den viden vi har om antibiotikaresistens hos raske hunde på nuværende tidspunkt, er det svært at vurdere, hvor stor risikoen er for overførsel af resistente bakterier fra hund til menneske. Min vurdering er, at der er en mulig risiko, blandt andet fordi vi ved, at de samme typer bakterier bevæger sig mellem forældre, børn og kæledyr inden for en husstand. Det er nødvendigt, at vi nu får kortlagt risikoen for udbredelsen af resistens,« siger han.

Og der er god grund til ikke at vente med at få sat en overvågning af resistensen i gang. For fem år siden var der ikke ret mange tilfælde af antibiotikaresistens i de prøver, dyrlægerne sendte ind til det veterinære diagnostiske laboratorium på Københavns Universitet, hvor Luca Guardabassi er ansvarlig. I dag er det omkring fem procent af alle prøver, hvor hunden har resistente bakterier og derfor ikke kan behandles med veterinære antibiotika. Prøverne i hans laboratorie er kun en mindre del af det samlede antal prøver fra danske dyrlæger og kan ikke bruges som et mål for det generelle niveau af resistens.

Resistens giver øget dødelighed

Det er især tarmbakterien *Escherichia coli*, som hundeejerne skal tage sig i agt for, fordi den i resistent form har let ved at overføre sin resistens fra hund til menneske. *E. coli* kan give blærebetændelse og nyrebækkenbetændelse, og i uheldige tilfælde kan infektionen sprede sig til blodet og give blodforgiftning. Sidste år blev knap 4.000 mennesker indlagt med blodforgiftninger forårsaget af *E. coli*, og af dem skyldtes syv procent resistente *E. coli*-bakterier (ESBL). Det viser tal fra overvågningsrapporten DAN-MAP 2012.

De resistente ESBL-bakterier giver ikke andre symptomer end de almindelige *E. coli*. Problemet med ESBL-bakterierne er, at de ikke slås ihjel af

Frygten for, at vores datter, som dengang var 15 år, blev smittet med de resistente bakterier, sad hele tiden og lurede.

Brian Byskov
Hundeejer

gængse antibiotikabehandlinger, og derfor kræver det brug af specielle antibiotika for at behandle en infektion med resistente bakterier. Det kan gøre en alvorlig infektion som for eksempel en blodforgiftning svær at få bugt med:

»Problemet opstår, hvis de resistente tarmbakterier spreder sig til andre dele af kroppen, for eksempel til blodbanen, så det bliver en blodforgiftning. Resistensen mod antibiotika gør, at infektionen bliver svær at behandle med øget sygelighed og dødelighed til følge,« siger Robert Leo Skov fra Statens Serum Institut.

Alle har en lille risiko for at blive syge af de resistente bakterier, men Robert Leo Skov understreger, at det typisk vil være mennesker, der i forvejen er syge eller svækkede, som får en infektion med de resistente bakterier. Man kan sagtens have resistente bakterier i tarmen uden at blive syg af dem, præcis som det gælder for de tarmbakterier, vi har i forvejen. Som rask bærer kan man dog smitte andre med bakterierne.

Fødevarestyrelsen: Nej til overvågning

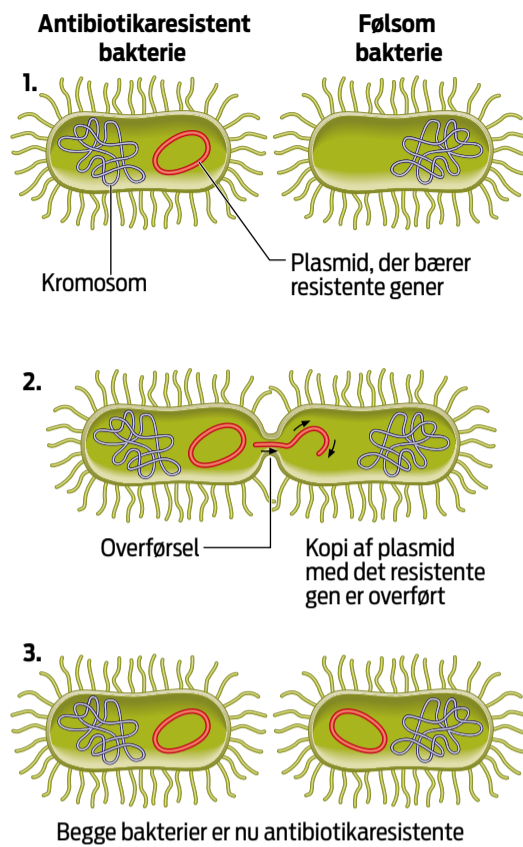
Trods eksperternes opfordringer har specialkonsulent hos Fødevarestyrelsen Tim Petersen ikke travlt med at få undersøgt resistensomfanget hos hunde. Styrelsen er ansvarlig for at overvåge resistens hos dyr og mennesker. Tim Petersen henviser til, at Dyrlægeforeningen sidste år udgav en vejledning til de praktiserende dyrlæger, som skal bringe antibiotikaforbruget ned.

»Vi vil afvente effekten af Dyrlægeforeningens nye antibiotikavejledning, før vi sætter nye initiativer i gang. Antibiotikaforbruget er det bedste mål, vi har for resistens hos hunde, på nuværende tidspunkt. Når forbruget går op, forventer vi, at resistensen stiger. Derfor er vores indsats på kæledyrsområdet at holde forbruget lavt, og hvis det stiger, få det ned igen,« siger han.

Men det er slet ikke nok at indsamle oplysning-

Foto: Corbis

Sådan overfører E. coli-bakterien sit resistente gen

Grafik: Tim Barker

SMITTE FRA HUND TIL MENNESKE

Antibiotika-resistente bakterier kan smitte fra hund til menneske. Det drejer sig især om tarmbakterien E. coli, fordi den let udveksles mellem hunde og mennesker og er god til at overføre sin resistens til andre bakterier. Alle kan blive syge af de resistente bakterier, men det er hovedsageligt syge og svækkede mennesker, der har en risiko.

Fem gode råd til at undgå smitte med resistente bakterier

- 1. Husk god hygiejne:** Vask grundigt hænder, og brug håndsprit, hvis din hund har en infektion.
- 2. Brug specialudviklet shampoo eller salve til at tage hundens infektion med i stedet for antibiotikakure.**
- 3. Hvis hunden får en antibiotikakur, så gør kuren helt færdig, og husk et efterfølgende kontrolbesøg.**
- 4. Hold hunden sund og fri for lopper og flåter. Sørg for, at hunden får sund mad, og overhold et årligt sundhedseftersyn.**
- 5. Brug ikke gammel medicin til hunden. Typen af infektion kan være anderledes end sidst og kræve en helt anden behandling.**

Kilde: Sektion for hund, kat og smådyr, Den Danske Dyrlægeforening (uddrag).

ANTIBIOTIKA-FORBRUG HOS HUNDE

I 2012 stod kæledyr for kun 1-2 procent af det samlede antibiotikaforbrug til dyr. Alligevel var antallet af behandlinger per kæledyr højere end for kvæg og fjerkræ, dog mindre end for svin. Kæledyrene (primært hunde) brugte en langt større andel af de bredspektrede antibiotika i forhold til både produktionsdyr og mennesker.

Af de mest bredspektrede antibiotika brugte kæledyrene størstedelen af den samlede mængde til dyr: 91 procent af amoxicillin clavulansyre og halvdelen af fluoroquinoloner – to vigtige typer antibiotika, som også bruges til behandling af mennesker.

Kilde: DANMAP rapporten 2012

Nikki, en Dogo Argentino (forrest), blev aflivet.

Foto: Privat

Nikki måtte lade livet

Gentagne behandlinger med antibiotika kan give hunde resistente bakterier. Det ender i mange tilfælde med aflivning, blandt andet på grund af frygt for smitte.

Det var mortensaften for to år siden, at hunden Nikki blev kørt til dyrlægen for at blive aflivet.

»Det gjorde nas« siger ejeren Brian Byskov om afskeden med den hund, han havde haft i otte år.

Nikki, en Dogo Argentino, var en af de hunde, der havde kæmpet med en slem hudinfektion, som viste sig at være forårsaget af bakterier, der var modstandsdygtige (resistente) over for antibiotika.

Specialdyrlæge i hudsygdomme Lene Boysen havde vurderet, at der ikke var mere at gøre for Nikki. I sin klinik i Klampenborg modtager hun ofte hunde med alvorlige hudbetændelser, der er opstået, fordi hunden kradses sig på grund af allergi, lopper, skab eller andet. Mange af hundene er blevet henvist til hende efter gentagne behandlinger med bredspektrede antibiotika hos egen dyrlæge, og hundene har ofte udviklet modstandsdygtighed (resistens) over for behandlingen. Hudproblemerne kommer som regel tilbage igen, og desværre ender det i halvdelen af tilfældene med aflivning af hunden.

»Hunden aflives, fordi årsagen til problemet ikke forsvinder. Men ofte er ejerens frygt for at blive smittet med resistente bakterier også en del af overvejelserne,« siger Lene Boysen.

Rendte hele tiden til læge

»Det at blive smittet med en resistent bakterie betyder ikke, at man nødvendigvis bliver syg af bakterien. Man kan sagtens være rask bærer af bakterien,« forklarer Lene Boysen.

Alligevel fyldte risikoen for smitte med de resistente bakterier meget for Nikkis ejere Brian Byskov og hans kone Githa Dannemann Andersen:

»Frygten for, at vores datter, som dengang var 15 år, blev smittet med de resistente bakterier, sad hele tiden og lurede gennem de godt to år, hvor Nikki led af hudproblemer,« siger Brian Byskov.

Githa Dannemann Andersen supplerer:

»På et tidspunkt syntes Nikki, at det var hyggeligt at sove i vores datters seng. Det var jeg ikke særlig vild med, men de fik alligevel lov. I den periode var jeg særligt bange for, at vores datter blev smittet med de resistente bakterier, så der rendte vi meget til læge for at få hende tjekket.«

En del af løsningen på at bringe antallet af hunde med resistente bakterier ned er ifølge Lene Boysen at få dyrlægerne til at bruge mindre af de bredspektrede antibiotika, som forårsager resistensen:

»Jeg står som sidste led i kæden og ser alle de her hunde blive aflivet. Det går mig da på, og så tænker jeg: Hvorfor bruger vi dyrlæger så meget antibiotika?«

HVAD ER ANTIBIOTIKA?

Antibiotika, som for eksempel penicillin, er lægemidler, der kan dræbe eller hæmme væksten af bakterier. Antibiotika kan bruges til behandling af infektioner forårsaget af bakterier. Det kan for eksempel være lungebetændelse eller blærebetændelse. Der findes mere end 15 forskellige klasser af antibiotika, der adskiller sig i deres virkning over for bakterier. Ikke alle antibiotika er aktive mod alle bakteriearter. Smal-spektrede antibiotika virker kun på en eller få bakteriearter, mens bredspektrede antibiotika virker på mange bakteriearter.

Hvad er antibiotikaresistens?

Når antibiotika har mistet evnen til at dræbe eller hæmme væksten af bakterier, kaldes bakterierne antibiotikaresistente. Nogle bakterier er naturligt resistente over for visse antibiotika. Andre bakterier udvikler resistens ved at modtage evnen til resistens fra andre bakteriers gener, eller ved at mutere. Resistente bakterier overlever af antibiotikabehandlingen og kan derfor fortsætte med at brede sig. Infektioner med resistente bakterier kræver behandling med specielle antibiotika og kan forårsage sygdom eller død trods antibiotikabehandling.

Den resistente E. coli (ESBL)

I resistent form producerer tarmbakterien Escherichia coli et enzym, der hedder extended-spectrum beta-lactamase (ESBL), som nedbryder antibiotika. Den ESBL-producerende E. coli-bakterie har let ved at overføre sit resistente gen (plasmid) til en anden E. coli-bakterie. Det er et problem, fordi menneskene og hundene i nærkontakt let får hinandens bakterier, og hundens resistente gen på den måde kan overføres til mennesker.

Kilde: Statens Serum Institut

ger om antibiotikaforbruget, vurderer Luca Guardabassi. Det kan udelukkende bruges til at sige noget om, hvor god Dyrlægeforeningens vejledning er til at ændre på mængden og typen af antibiotika, som dyrlægerne udskriver.

»Ved at overvåge antibiotikaforbruget finder vi ikke ud af, hvor mange hunde der bærer rundt på de resistente bakterier, og derfor heller ikke om en ændring i antibiotikaforbruget påvirker resistensen hos hunde. Hvor stor smitterisikoen til mennesker er, kan vi heller ikke sige noget om, og det er jo det interessante her,« siger Luca Guardabassi.

Ifølge Tim Petersen er det en bevidst prioritering fra Fødevarerstyrelsens side ikke at sætte en overvågning af antibiotikaresistens hos hunde i gang:

»Fødevarerstyrelsen har lige nu valgt at prioritere overvågning af antibiotikaresistens i fødevarer og hos fødevarerproducerende dyr,« siger han.

Ekspert frygter mere resistens

Forbruget af de bredspektrede antibiotika fortsatte sidste år med at stige. For eksempel steg forbruget af de vigtige fluoroquinoloner, der også bruges til mennesker, med syv procent. Derfor frygter Luca Guardabassi, at andelen af prøver med resistente bakterier, der sendes ind til hans laboratorie, vil blive endnu højere end de fem procent, den er på nu.

»Den type antibiotika, som vi rutinemæssigt anvender til hunde, giver stor risiko for, at vi vil se en større andel af resistens hos hunde fremover,« siger han.

Han er også bange for, at dyrlæger vil begynde at behandle hundene med vigtige antibiotika, der ikke er godkendt til veterinært brug og anvendes til behandling af hospitalsinfektioner hos mennesker. Den praksis er allerede set i blandt andet USA og Italien.